

МЕТОДОЛОГИЯ

ЗА ПЛАНИРАНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ НА МОНИТОРИНГ В ЗОНИ ЗА ЗАЩИТА НА ВОДИТЕ

На основание чл. 119а. от Закона за водите са определени следните видове зони за защита на водите:

1. водните тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119, ал. 4;
2. зоните с води за къпане;
3. зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
 - а) уязвими зони;
 - б) чувствителни зони;
4. зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
5. защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

В изискванията на чл.12, 13 и 14 Наредба № 1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите е разписано в подробности какви допълнения се правят в програмите за мониторинг, когато повърхностните водни тела попадат в различни видове зони за защита на водите, а именно:

Чл. 12. За зоните за защита на водите по чл. 119а ЗВ в програмите по чл. 7, ал. 1 се предвиждат допълнителни наблюдения, свързани със спецификата на съответната зона и в съответствие с изискванията на наредбите по чл. 135, ал. 1, т. 4, 5, 7, 8, 10 и 12 ЗВ.

Чл. 13. (1) Повърхностни води, които осигуряват средноденоношен дебит над 100 m³ и се използват за питейно-битово водоснабдяване, се определят за пунктове за мониторинг и са предмет на допълнителни наблюдения за всички зауствани приоритетни вещества и за всички други вещества, зауствани в количества, които могат да засегнат състоянието на водното тяло, и се контролират съгласно изискванията на наредбата за качеството на водата, предназначена за питейно-битово водоснабдяване по чл. 135, ал. 1, т. 4 ЗВ.

(2) Честотата на извършване на мониторинга по ал. 1 зависи от броя на обслужваното население и се определя съгласно приложение № 2.

Чл. 14. (1) Повърхностните водни тела в зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, се включват в програмата по чл. 9 в случаите, когато въз основа на оценка на въздействие или на контролния мониторинг те са определени като тела с риск за постигане на целите за опазване на околната среда.

За целите на Плана за управление на речните басейни БД изработиха и съгласуваха единни Критерии и Подход за определяне на зони за защита на водите, свързани с опазване на воднозависими видове и местообитания.

За зоните за защита за вода за пиене и CO₃ са създадени регистри по БД, в съгласие с чл.119, ал1 от ЗВ. Регистъра включва карти с местоположението на зоните и основанието, съгласно което са обявени като такива.

Планирането на мониторинга на повърхностните води, включително и в зоните за защита се извършва от БД, съгл. изискването на чл.155. (1) т. 4 от ЗВ.

1. МОНИТОРИНГ НА ВОДИТЕ ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ПИЕНЕ В ЗОНИ ЗА ЗАЩИТА

- Р България е транспонирала Drinking Water Directive (80/778/ЕЕС, as amended by Directive 98/83/ЕС) в Наредба № 12 от 18 юни 2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейнобитово водоснабдяване. В чл. 11, 12, 13, и 14, на Раздел III Контрол и мониторинг от Наредба 12/2002 г. са регламентирани отговорностите по тези дейности, а именно:

- Басейновите дирекции изготвят мониторинговите програми, селектират пунктовете и избират показателите за анализ. В Приложение № 1 към чл. 1, ал. 1 на Наредбата са публикувани изискванията към качеството на повърхностни води, предназначени за добиване на питейна вода. Посочени са индикативните показатели и стандартите за качество по препоръчителни и задължителни показатели. Избора на показатели за анализ на всеки пункт се извършва, съгласно Приложение № 5 към чл. 12, ал. 2 „Групи показатели за контрол“

- Минимална годишна честота за вземане на проби и изпитване за всеки показател се планира съобразно изискванията за категоризацията на водата и броя на населението, което консумира вода от този източник.(Приложение № 3 към чл. 7, ал. 1)

- Избора на методи за анализ на показателите е съобразен с Приложение № 4 към чл. 12, ал. 1, Сравнителни методи за измерване на препоръчителните и задължителните стойности за показателите

2. МОНИТОРИНГ НА ВОДИТЕ В УЯЗВИМИ ЗОНИ

Директива 91/676/ЕИО за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (Нигратната директива) е въведена в националното законодателство чрез Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, издадена от министъра на околната среда и водите, министъра на здравеопазването и министъра на земеделието и продоволствието, обн., ДВ, бр. 27 от 11.03.2008 г., в сила от 11.03.2008 г., изм. и доп., бр. 97 от 9.12.2011 г. Наредбата е издадена на основание чл. 135, т. 5 от Закона за водите.

В Наредбата са разписани задълженията на БД, а именно:

- Басейновите дирекции планират и участват в провеждането на мониторинга за съдържанието на нитрати във водите и на еутрофикацията на водите, като правят преглед на пунктовете за мониторинг, от всички категории води, и се предлагат за включване в програмата само пунктове, представителни за замърсяването на водите с нитрати от земеделски източници т.е. подложени само на натиск от земеделски източници. Информацията се взема от анализа на антропогенното въздействие. Мониторингът се провежда на всеки четири години, по Програма одобрена от Министъра на ОСВ, като в дванадесет последователни месеци се наблюдава замърсяването на водите с нитрати и четири - с фосфати.

Мониторингът може да се извършва веднъж на осем години в пунктовете, в които всички проби са показали съдържание на нитрати, по-малко от 25 милиграма на литър,

и не се е появила причина, която може да предизвика повишаване на съдържанието на нитрати във водите.

- Определянето на водите, които са замърсени или са застрашени от замърсяване, и на уязвимите зони се извършва, като се обобщават и анализират данните по проведения мониторинг, както и данните от собствения мониторинг на нитрати във водите;

Определянето на водите, които са замърсени или са застрашени от замърсяване, както и определянето на уязвимите зони, се извършва на всеки четири години и се включват в Заповед на министъра на околната среда и водите. С всяка актуализация на уязвимите зони се актуализира и програмата за мониторинг. На национално ниво на всеки четири години се предоставя в Европейската комисия информация за определените уязвими зони, както и за тяхната актуализация. Последният ангажимент е на МОСВ и докладването е на национално ниво.

3. МОНИТОРИНГ НА ВОДИТЕ В ЧУВСТВИТЕЛНИ ЗОНИ

- Със Заповед РД 970/28.07.2003 г. на министъра на околната среда и водите са определени чувствителните зони във водни обекти на територията на Р България. http://www3.moew.government.bg/files/file/Water/OPVodi/Kanalizacionni_sistemi/Zapoved_za_opredeliane_na_chuvstvitelni_zoni.PDF

- Списъкът с чувствителните зони е в съответствие с критериите, определени в Приложение № 4 към Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти.

- На основание чл. 12 и чл. 13 от горесцитираната Наредба се извършва определянето и актуализирането на списъка на зоните.

- Мониторинга на качеството на водите в чувствителните зони се извършва от БД, като част от програмите за контролен и оперативен мониторинг на водните тела в определените представителни пунктове, в съответствие с изискванията на Наредба № 1 / 2011 г. за мониторинг на водите и Ръководство № 7 .

- Съпътстваща информация относно натиска с органични вещества и биогенни елементи се предоставя от провеждането на собствен мониторинг на източниците на отпадъчни води, на база на регламентирания разрешителен режим, съгласно Глава четвърта на Закона за водите:

Издаването на разрешителни за заустване на отпадъчни води във воден обект се извършва от БД, на основание чл. 46, ал. 1, т. 3 от Закона за водите. Индивидуалните емисионни ограничения, които се определят за всеки титуляр на разрешително в раздела, „Условия по изпълнение на разрешителното“ - собствен мониторинг - са съобразени с типа на водното тяло в което заустват пречистените води, както и с оценката на състоянието, съгласно ПУРБ.

Нормативно този процес е уреден с чл. 2, ал. (2) на Наредба № 2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване.

4. МОНИТОРИНГ НА ВОДИТЕ В ЗОНИ С ВОДИ ЗА КЪПАНЕ

- Р България е транспонирала Bathing Water Directive (2006/7/EC) в Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане, издадена от Министерството на

здравеопазването (МЗ) и Министерството на околната среда и водите (МОСВ), Обн. ДВ. бр.53 от 10 Юни 2008г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 2012г., изм. ДВ. бр.5 от 18 Януари 2013 г.

- В Раздел 1 „Мониторинг“ в горесцитираната Наредба са разписани ангажиментите по осигуряване на планиране и провеждане на мониторинг в предварително определените зони за къпане. Съгл. чл.6 ал.(1) Регионалната здравна инспекция извършва мониторинг на качеството на водите за къпане по показателите, посочени в приложение № 1, колона А, при спазване изискванията на приложение № 2.

- Компетентностите на БД по горната Наредба са разписани в следните раздели, които не включват мониторинг на водите за къпане, а само класификация и оценка на състоянието.

Раздел III., Класификация и качествено състояние на водите за къпане, чл. 11.ал. (2)и(5)

Раздел IV.Профили на водите за къпане, чл.12.ал.(3) „Директорът на съответната басейнова дирекция за управление на водите подпомага директора на РЗИ при изготвянето, преразглеждането и актуализирането на профилите на водите за къпане и му предоставя всички данни от извършваните от басейновата дирекция мониторинг, оценки и други дейности в изпълнение изискванията на Закона за водите, които имат отношение към водите за къпане.

Взаимоотношенията между МЗ и МОСВ , по изпълнение на чл.12 от Наредба 5/2008 година се регламентират с отделна заповед на областната РЗИ, за всяка зона за къпане в съответната област.

- Относно Докладването на мониторинга в Раздел III. чл. 22. (1) на горесцитираната наредба е записано „Министърът на здравеопазването предоставя на Европейската комисия доклад за резултатите от мониторинга и оценката на качеството на водите за къпане за всички зони за къпане, както и информация за взетите съществени мерки за управление. Информацията се предоставя годишно до 31 декември и обхваща предходния сезон за къпане. Предоставянето на информацията се извършва веднага след като е направена първата оценка на качеството на водите за къпане по чл. 8.“

- БД не докладват резултатите от мониторинга в зоните за къпане на ЕК.

5. МОНИТОРИНГ НА ВОДИТЕ В ЗОНИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА СТОПАНСКИ ЦЕННИ ВИДОВЕ РИБИ И ДРУГИ ВОДНИ ОРГАНИЗМИ

Директива 2006/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно качеството на сладките води, които се нуждаят от опазване или подобряване, с цел да бъдат годни за живота на рибите и Директива 2006/113/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно изискванията за качеството на водите с черупкови организми са въведени в националното законодателство с Наредба № 4 за изискванията към качеството на води, предназначение за обитаване от риби и черупкови организми (ДВ бр. 88/2000 г.).

Съгласно инструкцията по чл. 8 на Наредбата, актуализирана след получаване на резултатите от текущата ОП за валидиране на класификационните системи за оценка на екологичното състояние, Басейновите дирекции изготвят списък на водните обекти или части от тях на територията на района за басейново управление на водите, осигуряващи или имащи възможност да осигурят условия за обитаване от рибни видове, а за Черноморския район - и за крайбрежните морски води, осигуряващи или имащи възможност да осигурят условия за живот и възпроизводство на черупкови организми.

При промяна на факторите, въздействащи върху качеството на определените за обитаване от рибни видове и за развъждане на черупкови организми води, може да се извършва ревизиране на определените в списъците води, съответно се актуализират програмите за мониторинг.

6. МОНИТОРИНГ НА ВОДИТЕ В ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ, ОБЯВЕНИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА МЕСТООБИТАНИЯ И БИОЛОГИЧНИ ВИДОВЕ,

В КОИТО ПОДДЪРЖАНЕТО И ПОДОБРЯВАНЕТО НА СЪСТОЯНИЕТО НА ВОДИТЕ Е ВАЖЕН ФАКТОР ЗА ТЯХНОТО ОПАЗВАНЕ

В приетите и съгласувани „Критерии и подход за определяне на зони за защита на водите, свързани с опазване на воднозависими видове и местообитания“, са разписани дейностите на БД по отношение на анализирани параметри на водата, осигуряващи на благоприятно природозащитно състояние (БПС) на видовете и местообитанията.

- Изготвените Приложения 1 и 2 към подхода, съдържат стойности за индикативните показатели по отношение на водата, осигуряващи БПС за отделните видове и местообитания в определените зони и територии. Наблюдават се хидробиологични елементи за качество и физикохимични такива.

- След сравнителния анализ на стойностите по Приложение 2 със стойностите за добро състояние на съответния тип по Приложение 6, чл.12 от НИД на Наредба Н-4 за характеризирани на повърхностните води се прави оценка на съответствието. Въз основа на това се определят целите за постигане или запазване на БПС на съответната зона и територия.

- Имайки предвид гореразписаното, отделна програма за мониторинг на повърхностните води в защитените територии и зоните обявени за опазване на водозависими местообитания и биологични видове не се планира.

- В повърхностните водни тела, в които попадат изцяло или частично водозависими защитени територии и /или зони , планираният мониторинг по основните физикохимични и биологични елементи за качество за оценка на екологичното и химично състояние на водното тяло и е съобразен с показателите за БПС за видовете и местообитанията.